

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0820U100110

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-07-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ботвин Тетяна Михайлівна

2. Botvyn Tetiana Mykhailivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Філологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 09-07-2020

Спеціальність за освітою: «Мова та література (англійська)»

Місце роботи здобувача: Українська академія друкарства

Код за ЄДРПОУ: 02071004

Місцезнаходження: Під Голоском, буд. 19, м. Львів, Львівська обл., 79020, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 58.053.002

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Дрогобицький р-н., Львівська обл., 82100, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 16.31.41.03

Тема дисертації:

1. «Українські переклади Біблії XIX–XX століть: лінгвокультурологічний аспект»
2. "Ukrainian translations of the Bibles of the XIX–XX centuries: a linguoculturological aspect"

Реферат:

1. У дисертації здійснено лінгвокультурологічний аналіз семантичних модифікацій лексики українських текстів Біблії XIX–XX століть: «Святе Письмо Старого і Нового Завіту» (пер. П. Куліша, І. Левицького, І. Пулюя), «Євангеліє» (пер. П. Морачевського), «Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту» (пер. І. Огієнка), «Святе Письмо Старого та Нового Завіту» (пер. І. Хоменка), «Біблія» (четвертий повний переклад з давньогрецької мови ієромонаха о. Рафаїла (Р. Турконяка)). Схарактеризовано в діахронно-синхронному ракурсі динаміку лексико- семантичних процесів у релевантних для дослідження тематичних групах біблійного тексту: «теонімні номінації», «назви людини», «назви духовних осіб», «назви частин тіла людини (соматизми)», «назви родів занять», «назви хвороб», «назви тварин», «назви грошових одиниць». Практичне значення дисертації полягає в тому, що низка її положень може бути використана при викладанні

курсів лінгвістичної інтерпретації тексту, стилістики, лексикології сучасної української мови, спецкурсів з етнолінгвістики, лінгвокультурології. Матеріали і результати стануть у нагоді в лексикографічній практиці, для підготовки навчальної та методичної літератури з лексикології та історії української мови. Лінгвістичні (лінгвокультурні, лінгвокультурологічні) особливості українських перекладів розглянуто в контексті релігійнознавчих, філософських студій, що дало змогу виявити специфічні риси національних перекладацьких традицій, зумовлених конфесійними та лінгвістичними чинниками, осмислити біблеїзми як лінгвокультурологічні одиниці. Схарактеризовано специфіку лінгвокультурологічного аналізу біблійного тексту; проаналізовано сучасні напрями лінгвістичного дослідження біблійного тексту; обґрунтовано методику дослідження тематичних груп лексики українських перекладів Біблії; встановлено механізм і характер трансформацій у лексичному складі виділених тематичних груп; визначено особливості семантичних модифікацій у текстах українських версій Біблії: відповідність/невідповідність вираження мовних засобів тексту-першоджерела та українських перекладів в аналізованих контекстах, виявлено оказіональні значення лексем, простежено парадигматичні відношення у лексиконах українських версій Біблії. Дослідження здійснено на лексичному матеріалі виділених тематичних груп, у яких виявлено семантичні, стилістичні, культурологічні особливості. Поняття «тематична група» розглядається як сукупність слів, що позначають предмети або поняття, об'єднані на основі позамовної дійсності. Підставою для викремлення тематичної групи слугує сукупність предметів або явищ зовнішнього світу зі спільною ознакою. Важливим її показником слугує різнотипність мовних відношень між лексичними одиницями, наявність позамовних зв'язків, на основі яких здійснюється об'єднання. У тематичну групу входять слова, кореляція між якими ґрунтується передусім не на основі інтралінгвальних лексико-семантичних відношень, а на екстралінгвальних. У цьому полягає принципова відмінність тематичної групи від лексико-семантичної групи, в основі якої лежать внутрішні мовні зв'язки слів. Позаяк у тематичні групи організуються цілі «відрізки дійсності», в мові існує велика кількість тематичних множин, які відображають національно забарвлену мовну картину світу, є носіями культурної інформації. Лексика розглянутих тематичних груп в українських версіях Біблії демонструє динаміку лексико-семантичних змін, зумовлену передовсім різними часовими періодами, стильовими особливостями в системі координат «біблеїзм - загальнонавживана лексика - лексика обмеженого використання». Українські переклади Біблії XIX-XX століть - якісно новий етап розвитку релігійного стилю української літературної мови, який засвідчує повноцінність функціонування української мови, цілком придатної для релігійного вжитку. Загалом українськомовні біблійні тексти збагатили лексико-семантичний та фразеологічний фонд національної мови, продемонстрували багатство її виражальних можливостей, ввели українську мову в загальноєвропейський культурний простір. Ключові слова: лінгвокультурологічний аналіз, українські версії Біблії, семантика, біблеїзм, тематична група, парадигматика, синтагматика, переклад.

2. In the thesis the author has carried out the linguoculturological analysis of the lexicon semantic modifications in the Ukrainian texts of the Bible of the nineteenth-twentieth centuries: "The Holy Scriptures of the Old and New Testaments" (translated by P. Kulish, I. Levytskyi, I. Puliuy), "The Gospel" (translated by P. Morachevskyi), "The Bible, or the Books of the Holy Scriptures of the Old and New Testaments" (translated by I. Ohiyenko), "The Holy Scriptures of the Old and New Testaments" (translated by I. Khomenko), "The Bible" (the fourth complete translation from the Old Greek language of Hieromonk Rafayil (Father R. Turkoniak)). The dynamics of lexico-semantic processes in research relevant thematic groups of the biblical text have been characterised in the diachronic and synchronic perspective: "theonymic nominations", "names of a human being", "names of the clergy", "names of parts of the human body" (somatysms), "names of occupations", "names of diseases", "names of animals", "names of monetary units". It has been stated in the research that methodological foundations of modern linguistics, the study of language and speech-thinking processes which man operates in his practical and cognitive activity, are based on anthropocentric paradigm, which predetermines the study of the cultural factor in language, the growth and interest in interaction issues of language and culture, the desire to cognise the peculiarities of religious communication in different cultures and the necessity to establish the nature and mechanisms of changes in the texts of the Bible, determined by the influence of cultural factors. It has been established that a

linguoculturological research is cognitive in essence, and therefore can be based in its cultural segment mainly on the background (historical and cultural) information of the source language and the target language (as in our case), since the linguoculturological analysis differs from the cultural one on the fact that it investigates primarily linguistic units analysing denotativesignificative (conceptual) values. On the basis of the linguoculturological approach the author has determined the peculiarities of historical and modern linguistic facts reflected in Ukrainian biblical texts of the nineteenth-twentieth centuries, has described its structure, a broad historical and cultural analysis of genres, linguistic means for expressing semantics of these texts. Linguistic (linguocultural, linguoculturological) peculiarities of Ukrainian translations have been considered in the context of religious and philosophical researches, which allowed revealing specific features of national translation traditions, due to confessional and linguistic factors, comprehending biblical expressions as linguoculturological units that have not only linguistic content but also retain cultural-national information in time. The dissertation deals with the linguoculturological peculiarities of lexical units in Ukrainian biblical texts in diachronic and synchronic aspect: the author has described the specifics of linguoculturological analysis of the biblical text; has analysed modern directions of the linguistic research of the biblical text; has substantiated the methodology of thematic groups research of lexicon of biblical Ukrainian translations; has established the mechanism and nature of changes in the lexical composition of the selected thematic groups; has determined peculiarities of linguistic modifications in the texts of the Ukrainian versions of the Bible: correspondence / inconsistency of expressing language means in the source text and Ukrainian translations in analysed contexts, as well as in identical contexts in the Ukrainian versions of the Bibles; has displayed occasional meanings of lexemes and followed paradigmatic relations. Keywords: a linguoculturological analysis, Ukrainian versions of the Bible, semantics, a biblical expression, a thematic group, paradigmatics, syntagmatics.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мацьків Петро Васильович
2. Matskiv Petro

Кваліфікація: д. філол. н., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Навальна Марина Іванівна

2. Navalna Maryna I.

Кваліфікація: д. філол. н., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колесник Наталія Степанівна

2. Kolesnyk Nataliia

Кваліфікація: к. філол. н., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Струганець Любов Василівна
2. Struganets Liubov V.

Кваліфікація: д. філол. н., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пежинська Ольга Михайлівна
2. Pezhynska Olha Mykhailivna

Кваліфікація: к. філол. н., 10.02.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Косович Ольга Василівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Косович Ольга Василівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.